

Budapest, 1874.

47. szám.

November 19.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

Szózat keleti testvéreink ügyében.

A csángók ügye ismét színre került. A lapok ismét beszélnek róluk, s a magyar közvélemény figyelmét felhívják szegény, elhagyatott véreinkre. Egy bukovinai magyar pap jár nálunk két bukovinai magyar kíséretében, hogy személyesen kérjenek segítyt templom- és iskola-építésre. Vajha mindenütt föltáruhnának előttük az ajtók, vajha nemes szívekre találának!

Hisz eddig egyesek alig tettek valamit, s a nagyszámú keleti magyarság sorsa egészen a Szent-László-Társulat kezébe van letéve, de ez a kéz szegény, s ott ahol ezekkel kellene segíteni, csak filléreket adhat, mert sok oldalról van igénybe véve jótékonyasága, s míg keleti magyar testvéreink segélyzését kellene szemelött tartania, a boszniai és bolgárországi szegény katolikusok is hozzá fordulnak, tőle várnak segítyt. S lehetlen megtagadni e hitsorsosaink kérelmét.

Igaz, közelebb állnak hozzánk saját véreink, kik kétszázezernél többen élnek hazánk határain kívül Moldva, Oláhország és Bukovina földén, s itt-ott még Bessarábiában is.

A Szent-László-Társulat tevékenységét nem említve, azt lehet mondani, hogy egészen el vannak hagyatva. A magyar közvélemény társadalmi uton semmit sem tett, maga a kormány tudomást sem vesz róluk. Sajnos, de így van!

Pedig mily drága kincs forog koczánk! s mily büszkék vagyunk a hazaszeretetre, fajunkra és őseinkre. De csakis büszkék vagyunk! Fölháborodik bennünk a vér, ha olvassuk, hogy a 170 ezer száz atyafi, kiket kegyelemből fogadtunk be, a magyarság ellen kiabál a nagy Németország minden lapjában, s nemes harag fog el, ha látjuk, hogy a német lapok sikra szállnak alaptalan kiabálásaik mellett. Pedig, mit a 40—50 milliónyi németnek ez az erdélyi elnemzetlenedett 170

ezernyi száz vér, mely még idáig sem birt hazaszere-tetre ébredni!

Hanem mi nem érdeklődünk keleti magyar véreink iránt, a testvér jajkiáltása, segítyt kérő szózata elhat ugyan füleinkbe, de tenni, segíteni rajtuk épen nem akarunk, mindenhova jut egy fillér, csak oda nem, hol oly nagy a szükség. A rossz társadalmi viszonyok (fájdalom: magyar társadalom még nincs is!) teszik azt, hogy egy olyan társulat, mint a Szent-László-Társulat nem bír legalább is fél milliónyi taggal, a midőn nem lenne keze annyira megkötte. De miért is nem terjed e társulat? talán nem jól magyarázzák meg a népnek.

Meg kellene világosan mondani a népnek, hogy csak úgy lesz mienk a jövő, ha összes keleti testvéreinkkel hit- és nemzetségekben egyesülünk, ha a legutolsó magyart is Bessarábia zugában támogatni fogjuk, s megadjuk neki az eszközöket, hogy nemzetségét megvédje és a schisma fojtó karjaitól megmenekedjék.

Nagy szó az a schisma Kelet tartományában! Az annyit tesz, hogy muszkává vagy oláhvá lesz a magyar. Nem phrasis, hanem szomorú való! Moldva síkjain nem egy eloláhosodott csángó falu szomorúan bizonyítja. Pedig nekünk, ha idővel be nem telepíthetjük őket, szükségünk van Oláhország felől egy szigetre, mely a veszély, a harc napjaiban, amitől Isten óvjon, nekünk védbástyánk legyen Kelet felől.

Nemzeti és vallási érdekeink sugallják, hogy erkölesi kötelességünk segíteni keleti véreinken, és őket az édes magyar szóban ápolnunk. Az áldozatot, mit keleti véreinknek hozunk, magunknak, az anyahonnak hozzuk, s hol van az a magyar szív, mely ne dobogna, ne lelkesülne a tudatra, hogy az erdélyi Kárpátokon, a szép havason túl szintén magyar szó zeng?

Föl tehát, támogassa a magyar közvélemény, a magyar nemzet a Szent-László-Társulatot, hogy nemes munkája áldásossá legyen keleti véreink közt, hogy

Agoston Antal

testvéreink javára tizszer, százszor annyit áldozhasson, mint eddig.

E szózat lelkesítsen mindenkit, támadjanak a magyar nép közt buzgó apostolai az ügynök, és a nemzet minden osztálya tartsa hazafias kötelességének azt a néhány fillért (egy évre 72 kr.) a nemzeti ügy oltárára följánlani. E kérdés nem csupán felekezeti, hanem nemzeti ügy. Buzogjon azért mindenki, terjeszse az ország minden részében palotáktól le a kunyhóig a Szent-László-Társulatot, s szerezzen minél több híveket, minél több barátot szorongatott csángóink javára!

Olga naplója.

Elbeszélés.

Irta

Szépfiatúci Ö. Ferencz.

(Folytatás és vége.)

III.

Az egész délutánt a lehető legkedélyesebben töltök el a szabadban; Olga valóban oly nyájas és szeretetreméltó volt, hogy Kálmán barátom fogadását meg nem nyerte. Csakis a vonzalom, melylyel iránta és a vonzalom, melylyel magam iránt viseltettem, akadályoztattak meg a lángbaborulástól. Amitől legjobban féltém, az a felsülés volt; valóságos tilalomfának tűnt fel e gondolat, és én nehéz szívvel bár, de teljesítém a kötelességet barátom és saját magam iránt.

Majd az egész délután Olga oldala mellett ügyeltem, s minél inkább emelkedett szemem előtt a bájos leány szépsége, nemessége, annál inkább sajnáltam Kálmán barátomat, ki — mint egy alkalmas perczen bevallá, de mit bevallás nélkül is jól tudtam — már ekkor halálosan beleszeretett Olgába minden viszontszerelemre való gondolat nélkül.

A ligetet különböző érzelmek közt hagyók el, én vigan és Kálmán szomoruan.

Olgák lakása előtt az udvarlók még egyszer elbucsztak a derék családtól, s mindenki ment a saját útja felé, előbb megigérve, hogy minél előbb ismét felkeresik a kedves helyet. Kálmánt szokatlan komornak tartottam, s nem képzelhetém mi baja esett, hisz alig volt néhány perczig az Olga kisasszony társaságában.

— Mi lett? — Nem jól töltöd a délutánt? kérdém karonfógvá barátomat.

— Jól, jól, nagyon jól! — Derült volt az ég, mig egyszerre a villám lecsapott, oh én szerencsétlen!

Kálmán elhallgatott és én gondolkodni kezdtem a történetek felett. Végül mint utolsó gondolat jutott eszembe a következő kérdés: »Kálmán! — Csak nem vallottál szerelmet Olgának?« Kálmán nagyot sohajtott, és csak ennyit felelt: »Vallottam!« Azonnal meglaptam a magyarázatot az igénytelen szócskában. Kálmán azonban nem volt meglegedve a rövid magyarázattal, és kis szünet után belekezdett a szomorú történet elbeszélésébe. Elmondta, hogy már egy éve jár Zsögödiék házához és soha sem merészelt a szép

leány előtt csak egy szóval is szívujáról megemlékezni, hihetetlennek látszott előtte, hogy Olga hideg visszautasításnál egyébbel válaszoljon.

— És még sem állhattam meg, hogy bizonyost ne tudjak. Inkább vágyakoztam a bizonyos halálra, mint a bizonytalan kinlódásra. Most már bizonyos vagyok: Olga nem engem szeret. Ma délután egy-két alkalmas perczet felhasználtam, és elmondtam szívem egész titkát, hadd ismerje meg, ha még eddig nem ismerte. — hadd lássa meg forró szerelmemet, kétségbeesésemet. Nem vágyakozom arra, hogy szeressen, hanem csak, hogy tudja mily kimondhatatlanul szeretem én!

Kálmán jó darabig szünetelt.

— Olga semmit sem válaszolt? — kérdém kis szünet mulva.

— Nagyon is válaszolt. Világosan értésemre adta, hogy senkit sem szeretett még, sem engem, sem más, — méltányolja szerelmemet és barátságomra továbbra is számot tart. . . Ugy-e ez elég világos kosár?

— Te tulságos sötét színben látod e feleletet, ebben nincs is semmi elutasító, csupán elhalasztó.

— Biztass, biztass! Te kedves jó barátom vagy, nem akarsz még jobban elszomorítani; hanem gondold meg, a szívet nem lehet kétszer megölni, és az én szívem már meg van ölve: Olgán kívül más nem támaszthatja fel és másodszor meg sem ölheti.

Szóltanul haladtunk egymás mellett, elfogyott minden vigasztaló szavam, mert magam is meg voltam győződve, hogy nehezen érkezik el az az idő, midőn az én Kálmán barátom, mint győztes távozik a Zsögödiék házához. A szemek, melyek egyszer fogságba ejtették, sosem engedik ki a kelepceből, egész élete folytonos szenvedés-, hiába való epedéssel telik meg. Szegény Kálmán barátom boldogtalan lesz teljes életében, mert oly magasra emelte szemét, honnan viszontszerelemet soha sem várhat.

Nemsokára ismét látogatóban voltam Zsögödiéknél, és nagy meglepetésemre Kálmán barátomat is ott találtam. Törrel a szívében, hogy járhat ez ember bálványozottja közelébe?

Mikor együtt távoztunk, Kálmán azonnal Olgára fordította a beszédet, és kért, ne tartsam őt olyan holdkörös szerelmeinek, ki reménytelenül is oda toladodik e körbe, honnan reá semmi jó sem várhat.

— Ha maradok — úgy mondá — nem magamért maradok, reám nézve már elveszett a világ, hanem maradok Olga kisasszonyért. Ne tudja meg senki kívüléd, amit tettem; ne sejtsek még fülei sem, hogy egy meggyilkolt lézeng az ép emberek közt. Majd máskor, majd később, ha tehetem feltűnés nélkül, elmaradok okvetlenül; hanem Olgát soha el nem felejthetem!

Ugy tett amint mondá: tovább is járt a házhoz, és nem tehetett sem magának, sem Olgának szemrehányást. Kálmán eddig is utolsónak tartá magát a társaságban, most pedig, hogy vallomása pusztában kiáltónak szavaként elhangzott, egészen hátra vonult, szavát is alig lehetett hallani. Még Zsögödi urambátyám is panaszkodott családjának, hogy Sziklai ügyvéd ur darab idő óta igen unalmas fiatal ember lett; azelőtt mindig magyarázta az öreg urnak a jelesebb jogesc-

teket, melyeket az öreg ur áhitatos figyelemmel hallgatott, és most semmiből semmi, sokszor olyan sokáig némán áll mellette, hogy azt hiszi, csoda történt és sóbálványyá változott, mint a Lóth felesége.

Olgát senki sem kísérte különös figyelemmel, csak én; de én észre is vettem rajta a változást. Azon idő óta, hogy Kálmán barátom szive érzelmeit leplezetlenül feltárta a szép leány előtt, ez sokkal komolyabb lett, derült kedélye sokszor órákig elhagyá, és senki meg nem magyarázható, miért?

Darab idő múlva szülei is észrevették, és tanakodni kezdtek az ok felett. Talán szerelmes? — kibe? — sokan járnak a házhoz. S Olga mindenikhez egyforma nyájas. A mama egy ízben meg is szólítá leányát emiatt. Olga elnevette magát. »Szerelmes vagyok? Ugyan kibe?»

Az én Kálmán barátomba semmiesetre sem, abban biztos vagyok! gondolám magamban, és hiszem az öreg asszony is, ha leskelődött leánya szive titkának kitudása iránt, Kálmán barátomat épenséggel figyelmen kívül hagyá, mint teljesen veszedelmetlen celebritást.

Napok multak, hetek teltek. Kálmán még nem találta meg az alkalmat, hogy Olgának és Zsögödiéknek búcsút mondjon. Olga is mintha nyájassabban viselné magát Kálmán iránt. Hanem ennek egészen más oka lehetett, melyet kivülem és Kálmánon kívül senki nem is sejtethetett. Olga finom teremtés, elég, hogy oly nagy keserűséget okozott szegény barátomnak, nem akarja utóízét még keserűbbé változtatni.

Kálmán is így magyarázta a fiatal hölgy szívélyességét, és ujlog biztosított, hogy sokkal józanabb, hogy sem a lidéreczfény után iramodnék.

— Meg vagyok nyugodva a végzet akaratóban, tudom, hogy számomra nem terem boldogság e földön, megadással tűröm sorsomat, s egyéb kívánságom sincs, csak az, hogy ha én már nem lehetek boldog, legyen boldog ő, oly boldog minő boldogtalan én vagyok!

Kálmán szinte zokogott amint e szavakat kimondá.

Oh! hölgyek, miért nem ismeritek fel a nemes lelkeket? Miért keresitek a deli termetet, és figyelmen kívül hagyjátok az erényt, a nemes férfi szívet, mely egyedül lehet boldogítója élteteknek! — Hiúság, hiúság! — A fény és pompa nem keresi fel a szerénységet, a csillogó üveg darab becsesebb rájok nézve az értékes drága kőnél, mely igénytelenül megvonul.

Olga, Olga különb volt a többieknél! Oh! hogy halála után kellett egész becsének feltűnni. Senki, senki nem ismerte igaz értékét e kincsnek. Talány volt. Most hogy meghalt, magasztosul fel maga valóságában az élő alakja, és nincs köny, nincs epedés, fohász, mely a rideg hantok alatt pihenő koporsóját megnyithatná.

Kálmán barátom sir legjobban, ő többet vesztett mint mi mindannyian!

IV.

Egy nap Sziklai Kálmán barátom szülei látogatására indult a vidékre, és halálosan megbetegedett, úgy, hogy az orvosok is minden reményről lemondtak.

Megtudtam és megvívem a hirt Olgának is, ki

egyszerre halvány lett, mint a halál, s csak annyit mondott: »szegény fiatal ember!« — Jól esett baráti szívemnek, hogy ha már nem szerethető, legalább részvétellel van szomorú sorsa iránt.

Az Isten akarata más volt: Kálmán barátomnak élnie kellett, hogy nagyobb szomorúságot is elszenvedjen, mely feléje közeledett.

Olga — még akkor nem tudtam mi okból — végtelen vig lett egyszerre, kedélye új fordulatot vett, nagy buzgósággal kereste föl a mulatságokat és tánczolt reggelig kifogyhatatlan, fáradhatlan jó kedvvel. Azt mondá szüleinek, hogy sosem vette elő ennyire a táncszervenvedély, szinte ambíciója, hogy senki tul ne tegyen rajta a tánczolásban.

Szülei örvendtek is, szomorkodtak is e változáson. Ugy látszott, mintha e tulság nem volna egész természetes, a szép leány javára pedig épenséggel nem szolgálhatott. Semmi beszéd nem használt, Olga mulatott tovább, ha lehetett minden nap... Néha oly elfáradva tért haza, hogy alig lihegetett és mégis állítá, hogy elmulatott volna még tovább.

Szülei és magam is nagy figyelemmel kísértem e különös magaviseletet. Barátom sorsát tekintve, szinte neheztelni kezdtem a derék hölgyre, hogy épen akkor, midőn a ház egyik jó barátja veszedelmes betegségben fekszik, ily kitörő jókedvvel mulathat. Szegény Kálmán barátom! — mily szerenese reád nézve, hogy nem tudsz fölöle semmit, kínaid mily roppant mértékben növekednének!

Három hét múlva Kálmán egészen jobban lett, míg Olga kimerülve a zajos mulatságoktól veszedelmes lázba esett.

A végzet úgy akarta, hogy Kálmán nemsokára egészen veszélyen kívül jusson, míg Olga napról napra közeledjék a sírhoz. Mikor először tudomra esett, hogy a szép leány megbetegedett, szinte az Isten büntetésének voltam hajlandó tulajdonítani a kegyetlenségért, melyet barátom betegsége alkalmával elkövetett. Mily egészen másat képzeltem én, mint a való! És ezt képzelte volna kivülem mindenki! Arra a valóra, melyről később meggyőződtem, sem magam nem gondoltam, de nem gondolt senki!

Kálmán barátomat csakhamar a legnagyobb szomorúság érte. Látogatóba ment Olga szüleihez: remélni, üdülni vágyott a szép virág mellett, s csak kétségbeesést talált. A viruló virág hervadt gyorsan, feltartóztatlanul, csak a csodatevő Isten menthető vala meg.

Az első lény, ki e szót kimondá: »meghalt«, Olga anyja volt, ki meghallá, Kálmán vala. A villám, ha agyába esap, kellemes érzemény volt volna ahoz az érzéshez, melyet a kimondott rövid szó előidézett. »Olga meghalt!« ismétlé magában a boldogtalan fiatal ember, és visszavágyott abba a halálos ágyba, melyből még a szabadulás rövid idő előtt annyira ohajtott vala. Akkor az élő ideál állott tekintete előtt, most pedig a halottat láthatá csak a ravatalon. A kő megszánta volna az elsomorodott szívet, de a kedves halott könyörtelen volt, nem nyitá föl többé szempilláit, melyek Kálmán egész édes világát eltakarták. Tapogatózott, elhomályosodott minden körülte, mintha a világot adott szöveteknek fénye aludt volna ki mellette köröskörül.

Szomorú sors! Mindennek vége lett egy perc alatt: örömmek, reménységnek; csupán a szeretet maradt szívében, ezt ki nem oltathá a kérlelhetlen halál, ki nem oltathá a mély fájdalom.

Kálmán megjelenvén Olga szüleinek házában és tanuja levén a szomorúságnak, a könnyek, melyek a szerető szülők szemeiből omlottak, az ő keservének zsilipjeit is megnyitották: elkezdett szíve mélyéből zokogni. Nála jobban senki sem sajnálta a drága halottat.

Távozásakor a bánatos anya kísérte ki egészen a küszöbög, és itt pár szóval megköszönvén igaz részvétét, végül következőket mondá: »Uram! nem veszi rossz neven, ha elhunyt leányom e kis ajándékát kézbesitem!« — Kálmán némán csókolta meg az anya kezét, s a kis csomagot, mely neki átadatott, szíve mellé rejté. Szíve úgy dobogott! Mit hagyhatott neki Olga halála óráján?

A csomaggal nemsokára lakására sietett, felbontani azonban jó darabig nem volt bátorsága. Nem fog-e olyanokat megtudni, mi mostani szomorúságát még elkeseredettebbé tehetné? — Nem! — Nem! nagyobb szomorúság már nem várakozhatott reá!

Felbontá a csomagot. Egy kis kereszt, egy kis gyűrű és egy kis vékony füzet volt a csomagban.

Kálmán először is megcsókolá a kis keresztet, mely mindig ott függött Olga hófehér nyakán, aztán ajkaihoz emelte a kis fehérkővű gyűrűt, mely halálos órájáig kedvence volt, és végül megnézte a vékony füzetet: »Olga naplójá«-t. Emlékemben van most is minden sora; engem is elszomorított, megdöbbentett, hát még Kálmán barátomat! Nem csoda, ha kedélye feldulatott a sirig.

Mikor Kálmán barátom szobámba belépett, az öröm és fájdalom kifejezése együtt ült halvány arcán. Magyarazatát nem adhatám. A napló elolvasása után nem volt több kommentár a szükségem. Szegény barátom!

»Olga naplójá« a következő pár lapot tartalmazta. Nemes egyszerűség, őszinteség volt minden sorában, szinte hallani véltem csengő hangját, midőn keze szabályos vonásait olvasám, melyek annyi titkot derítették föl egy perc alatt. »Ki hitte volna!« Ezt ismételtetem újra meg újra minden lapon.

»Pest, 1868 márczius elején.«

Azt mondja a világ, azt mondják az emberek, hogy az a leány legboldogabb ideje, midőn udvarlók rajongják körül és az egész társaságnak úgy szólván ragyogó esillaga, midőn nem mulik óra, melyben az »angyal«, »virág«, »csillag« fényes nevekkkel nem díszítetik fel. Együgyű teremtések, kiket az üres bókók lépre csalnak s boldoggá tehetnek. Meg sem érdemlik a boldogságot! A bók mi egyéb, mint idéltlen hazugság, mely csak úgy megérdemlené a bíró büntetését, mint a tolvajság vagy csalás. Mert nem valóságos család-e, ha hiszékeny fiatal leányka tündér szép Ilona minden pompáját magán képzei, kegy gyanánt osztogatja pillantásait és azt hiszi, boldogítójává lehet száznaknak, pedig semmi más, csak egy ártatlan buborék, melyet csupán a lelketlen tömjénezők szállítanak fel a gyémánt értékeig. Aztán megérkezik a józan pillanat,

midőn a tükörnek hinni kezdünk, s belátjuk, hogy a buborék csak buborék, annyi értéke sincs, mint a csekeüvegnek. Ez a keserű csalódás!

Én nem törődtem a pillangókkal, bármily tarka köntösben pompáztak is előttem, a bókók amint jöttek, úgy el is szálltak, a fiatal hősök sületlen beszédén jót nevettem, még boszankodásra sem tartám őket érdemeseknek. Oh! engemet egészen másképp neveltek, mint a többi leányokat; én előttem semmi sem volt titok; úgy voltam akár az a színházba járó, ki a darab előadatása előtt már ismeri olvasásból az egész szindarabot. Én is tizenhét éves koromban ismertem az egész szindarabot. Miből gyanithattam volna, hogy a szindarabban néha rögtönzések is fordulnak elő, melyről a nyomtatásban szó sincs? Oly boldog meglepédedt voltam ekkoráig, hogy sohsem kívántam nagyobb boldogságot!

A tizenhetedik év multával azonban megérkeztek a nagy leány különböző multságai is. Csakhamar engemet is három erős tűzfal vett körül, honnan át nem csaphatott semmi láng anélkül, hogy vagy a tűzfal össze ne dőljön vagy a láng meg ne semmisítse önmagát... Együgyűségemben nem is gondolhatám, hogy még bajom is támadhat.

Minden héten meglátogatott három fiatal ember, kik versenyezve szolgáltak csekélységemnek, és én még sem mertem csak rágondolni is, hogy egyik közölök arra is vetemedhetik, hogy kimondja e szót: »Szerelek!«

Teljes gondatlanságban éltem át egy évet, örülvén minden érkező vasárnapnak. (Különös! Pedig vasárnap csak egyik, még pedig legcsendesebb udvarlóm jelent meg, kiről épenséggel nem lehetett elmondani, hogy sok vizet zavar, míg a többiek idejük urai levén, többször is meglátogattak hetenkint.)

A csendes víz, ha egyszerre hullámokat ver, annál félelmesebb. Engem is megdöbbentett, midőn Kálmán egy napon egész váratlanul bevallá, hogy szeret. Nem tudtam elképzelni, hogy ez az ember engem szeretessen. Az éltető eső elől menekültem; annyira elalék kábulva, hogy nem is tudtam, miként jött ajkaimra, midőn kimondám, hogy sem őt nem szeretem, sem senkit ekkoráig.

Igy váltunk el ez este, s ő csak arra kért, szabad-e házunkat ezután is némelykor meglátogatni? — Én örömmel, mintegy titkos sugallattól indíttatva adám beleegyezésemet.

Junius 1-én volt, úgy emlékszem még a napra is!

Alig értem haza, alig gondoltam föl jobban a történeteket, rendkívüli sajnálkozás fogott el a derék fiatal ember iránt. Úgy tetszett, mintha nem volna egészen igaz, ha azt mondom, hogy én Kálmánt nem szerethetem.

E gondolattal aludtam el, és azt álmodtam: végtelen boldog vagyok, mert ő szeret, kit földi paradicsomom megalkotójának tekinték. Álmomban el is feledkeztem a sértésről, melyet elkövettem.

Mámoromból hirtelen fölébredtem, s azon vettem magamat észre, hogy oly forrón szeretem ez embert, mint még talán kívülem senki nem szeretett. Szerettem, hanem bevallani szerelmemet gyöngé voltam, és

e reggel felfogadtam, hogy inkább meghalok, mint sem eláruljam, hogy mennyire nem igazat vallottam vallomására.

* * *

Egy év mult el ismét, és a következő június 1-én ismét megkérdezé: Vajjon ugy gondolkozom-e most is, mint tavaly ilyenkor? — Ekkor sem mertem bevallani, hogy most ellenkezőleg vagyok, hogy szeretnék nyakába borulni s neki szintén bevallani kimondhatlan szeretetemet; csak annyit mondtam: Ne kérdezze! — Azt hittem, olyan gyöngé nőnek fog tartani, mint a többieket, pedig én előtte más színben akartam feltűnni, azt ohajtam, hogy különb nőnek tekintsen másoknál.

Szegény szerencsétlen gyarló teremtés erősnek akartam tekinteni, pedig jól éreztem, ha egyszer eszébe jutna s megunná vonakodásomat, szívem hasadna meg eltávozásán.

Kálmán ekkor sem intézett több kérdést hozzám; annyira kiméletes volt, hogy rábeszéléssel, könyörgeéssel nem akarta vonzalmamat megnyerni. Ha tudta volna, hogy ekkor már teljesen az övé volt minden gondolatom! Sem éjem, sem nappalom nem volt, melyben ne az ő féltett, kegyelt alakja lebegett volna előttem.

Most értem, mennyit szenvedhetett e két év alatt, ha csak negyedrészt annyira szeretett is engem, mint én őt szerettem!

Közlebb társas játékot játsztunk, és Kálmán a következő betűrejtvényt O. K. K. F. Sz. (Olga kisasszony kegyedet forrón szeretem!) adá föl. Én kitaláltam és boldog vagyok. Szegény Kálmán pedig nem tud egyebet, mint hogy én mindent lehető közönnyel fogadok; látom is már mennyire közeledik a kétségbeeséshez. Sokáig nem is türöm ez állapotot, s megmondom neki, mily igazán s forrón szerettem már évek előtt, s mily szörnyű lett volna rám nézve oly közönyt türni az ő részéről, milyennel magam viseltetem iránta.

Ha meg fogja egykor kérdezni, miért beszéltem szívem ellenére, őszintén bevallom, hogy ő volt az első, ki igaz szerelmét bevallá előttem és én gyáva valék, nem úgy mint később, midőn már több oldalról kellett hallanom a szerelemvallomásokat, melyekre bátran, őszintén, teljes szívemből adhatán az elutasító válaszokat. Ekkor már jól tudtam, hogy többé senkit sem szerethetek!

* * *

Ujra vártam a végzetes napot. Mondhatom soha életemben nem vártam ily epedve a június elsejét, ezt a napot, midőn először tárta föl előttem szive mély vonzalmát. Elégtételt akartam neki szolgáltatni a kiállott szenvedésekért, önként ohajték feléje közeledni, magam jó voltából akartam neki bevallani, hogy ha ő neki voltak szomorú percei, az én életem is folytonos nyugtalansággal volt tele. Mily nagyszerű perc lett volna a két igaz kebel őszinte nyilatkozásának eme

találkozása! Mily boldogok lettünk volna, mennyire irigyelhették volna e boldogságot az emberek!

Mi nem lehetünk boldogokká! Kálmán elment a fővárosból; szivélyesen búcsuzott el, és nekem csak a hideg kézzszorítás maradt, meg egy sohajtás, melyet azonban a maga jelentőségében senki sem méltányolt. Korai lett volna fellépésem, nem örvendhettem volna a meglepetésnek, melyre pedig ugy számoltam. Eszembe jutottak a boldog délutánok, mikor őt láthatám. A többiek mennyi büszkeséggel, önhitséggel léptek föl, míg Kálmán csak utolsó ügyekezett lenni; hanem meg van mondva és igaznak bizonyul nem egyszer a szent irás mondása, hogy: az utólsók lesznek elsőkké s az elsők utólsókká! — Kálmán első és egyetlen lakója volt szívemnek, nem jól mondom lakója, mert ura volt szívemnek.

Még most is eszemben van, midőn kis papírszeletre ráírtam a rejtvény megfejtését és ő elvevén kézírásomat, megcsókolta minden egyes betűjét, s így szólt: »Most már írásban is megvan; ha vonakodnék ismerni szívem érzelmeit, csak e pár betűt tárom elé és be kell ismernie, hogy legalább tudja kétségbeesésemet!«

Nem lett volna többé reám szükség, a türelem megtermette volna rózsáját, ha vihar nem jő és nem sepri el a rózsát tövestől, mindenestől.

E sorok írásakor veszem a tudósítást, hogy Kálmán inkább a tulvilágé, mint ezé; a veszedelmes kór, mely a lehető legnagyobb mérvben jelentkezett, elvette az orvosok minden reményét életéhez. Barátai el vannak készülve, hogy többé nem látják. Egyik barátja nekem is elmondta a szomorú hirt, elmondván, hogy hisz én is ismertem a szegény fiatal embert. Ismertem, ismertem! bizonyára jobban mindnyájatoknál, szerettem mindenkinél jobban a világon. Nélküle nincs életem, vele együtt akarok meghalni, hadd legyen övé a ravatalon, ha elkéstem az életben. Várj, várj Kálmánom, lásd meg, hogy nem volt igazam, midőn mondtam, hogy senkit sem szerettem a világon. E kis hazugságomat bocsásd meg szerető Olgádnak.

* * *

Ezzel be volt fejezve a napló. Egy-két könyccseppnek nyoma még most is ott látszott a papirlapokon, a nap sem száríthatá fel egészen.

Kálmánra néztem. Szinte elrémültem, amint megláttam, arca mily halvány, beesett, mintha kívánczónék a ravatalra, mely számára megígértetett. Önkénytelenül kiesordult a köny szememből, odafordultam Kálmánhoz és forrón megszorítottam kezét.

— Barátom találhatsz-e vigaszt számomra? kérdé kétségbeesetten Kálmán.

— Nem vigasztallak, talán az idő... viszonzám és nem mertem barátomra tekinteni, nehogy eláruljam mély fájdalomat.

— Az időnek nem lesz ideje elérni, hogy ez édes sebet behegessze. Meg akarok én is halni. Mostan a halál élet énnekem!

Kálmán összehajtá a napló lapjait, megcsókolta ezímlapját, szivéhez szorítá az egész füzetet s hirtelen eltávozott.

Egy év mult. Kálmánnak igaza volt, hogy Olga nélkül nem élhet. Senki sem látta betegnek, sorvadott, és egy napon (ép június 1-jén), midőn boldogok lehetnek volna, meghalt. Egész napom oda van, ha eszembe jut szegény boldogtalan Kálmán barátom!

T Á R C Z A .

Az ember és a ruházat.

Az emberi lélekből, mint egyedüli kutforrásából folsarjadzó műveltségnek sokoldalú nyilatkozatai közül, alig van oly dolog, mely akár régisége-, akár eszmebeli jelentőségénél fogva a gondolkodó elmék figyelmes vizsgálatára nézve érdekesebb lenne, mint a ruházat.

Mert a mi ezen, az emberi életben oly általánosan elterjedt és az állatvilág semminemű fájánál elő nem forduló jelenségnek régiségét illeti, a szent iratok nyomán tudjuk, hogy annak használata magával az emberiség törzsszüleiével jött szokásba, ha pedig az ahhoz fűződő eszméket vesszük számba, akkor nincs kétség felőle, hogy a ruházat mig a szemérmert elfödi, addig minden más egyebet, ami láthatlan, nyilvánosan kifejezi.

Az embereknek a Teremtőtől való megkülönböztetését férfiakra és nőkre, a nemzetek vagy világrészek lakóinak gondolkodását, a társadalomnak minden helyen gazdagok és szegényekből álló osztályát mi fejeznék ki szemmel láthatóbban mint azoknak a ruházata?

Természete az minden emberi intézménynek, hogy hosszas idő alatt gazdag kifejlődésre jutott állapotában alig lehet azon alapelemre ismerni, mely mindazon szerteágazásokat magában foglalta.

Igy tehát valamint a százados tölgynek ezer meg ezer levele és ága, vagy a legszebb virágnak pompázó szépsége mind egy igénytelen magocskának kebeléből sarjadzik föl; úgy a korunk magas fejlettségében látható divat, társadalmi állás vagy rang szerént megkülönböztető és minden nemzetnél más szint és alakot öltő ruházatnak egyaránt mind azon fügefalevelek teszik alapját, melyekkel az írás szavai szerént az ő szülők ágyékaik meztelenségét eltakarták.

A műveltségtörténetirők közül igaz, hogy némelyek az emberek hiúságában, mások az idők viszontagsága elleni védelemben akarják a ruházat alapját keresni, de mind e két körülmény csak oly mellékes sajátság, mely idő folytával a ruházat főcélijához fűződve alkalmul szolgált ugyan azoknak, akik hiúk voltak, gögőknek a ruházat általi kijelentésére, vagy a hidegebb éghajlat alatt lakóknak a testi meleg megőrzésére; de mindazáltal a ruházatnak minden világrészre való elterjedése és annyi különféle alak szerént való módosulása közepette is a közérzet és szokás mindig megtartotta annak a szemérmefedező minémüségéről való elvet.

Afrika és Amerika vadonjaiban, vagy Ausztrália szigetein lakó vad népek, kik az ősi egyszerűség állapotában oly sok századon át majdnem a mai napig megmaradtak, épen úgy bizonyíthatják a ruházatnak szemérmert elfedező rendeltetését, mint a műveltségnek magasabb fokára jutott Európa vagy Ázsia nemzetei.

Mig ugyanis a vadoknál daczára annak, hogy fejök, derekuk vagy lábaik födetlenek, ágyékaikat állatbőr, vagy növényrostból font egyébnemű készülékkel takarják; addig a műveltebb ázsiai és európai népek mindannyiánál is találunk az egész testet födő ruházat közt egy darabot, mi mostanában már akár czifraságból, akár szükségből foglaljon helyet az emberi testen, mindazáltal a ruházatnak ő indoka mellett tanuskodik.

Kelet művelt népeinél régente úgy, mint a most is élő indusok, perzsák- vagy törököknél egyformán otthonos a szokás, hogy ágyékaik körül övet hordoznak, mi Európa földén sem ismeretlen, a mennyiben a déli népeknél u. m. a görögök-, olaszok-, spanyolok- stbieknél a népviselet mellözhetlen czikkét teszi, az északibb népeknél pedig u. m. a magyarok-, lengyelek- és oroszoknál egy derekszorító szij alakjában szerepel.

De azon szokásnál, mely az öv hordozása körül minden nemzetnél mutatkozik, s mely indoknál fogva az a keresztény egyházi férfiak állásával járó öltözetnél is elmaradhatlan kiegészítő részt képez, a ruházatnak szemérmefedező minémüségét még hathatósabban kifejezi az emberiségnek minden helyen és minden időben egyformán nyilatkozó erkölcsi érzete.

Ugyanis a szemérmeknek élő képviselőinél, a nőknél réges régtől fogva a mai napig nem csak az volt szokásban, hogy többi tagjaikon kívül még arcaikat is fátyollal takarják el, mint jelenleg is a törököknél, vagy a régi trójaiknál és egyebütt, hanem mindig az erkölcs kevésbé tökéletes voltának némi jele vala vagy a tagok és vállak leplezetlensége, vagy oly nemű ruha hordása, melyen át a tagok alkata fölismerhető volt, milyen vala a görög-római világban a Kósz szigetén készített néi szokott igen finom fátyolszerű ruházat.

Azonban valamint a földgömbnek természetét tanulmányozók az ő földanyagon több oly réteget különböztetnek meg, mely arra koronként lerakodott, épen úgy, akik az emberiség ruházódásának sajátos jelensége fölött mélyebben gondolkodnak, tisztán fölismerik azon nézeteket, melyek annak a szemérmert elfedő ősi lényegéhez az emberiség további fejlődése közben majd előbb majd utóbb hozzáfűződtek.

Halandó nemünknek történeti följegyzést megelőző őskoráig visszavihető azon szokása, melynél fogva nem csak más kinézésű és szerkezetű, hanem még nagyrészt anyag tekintetében is más kelméjű ruha takarta a férfit, mint a nőt.

Megengedjük, hogy talán a fejletlen őskorban, mint még most is a vad népeknél egyforma öv, vagy kötő volt az ember mindkét nemének a ruházata; de ha már az Alkotó az emberiség két nemét oly átléphetlen korlátokkal elválasztva megkülönböztette, ha a társadalmi viszonyok bővebb kifejlődésével is a két nemnek természetéhez illő oly különböző két működési kör az, amely mindkettőnek osztályrészül jutott, akkor mi sem lehetett természetesebb következmény és minden fejlettebb nemzetnél közérzelmén nyugvó eljárás, mint hogy más nemű és alaku ruhába öltözködjék a férfi, mint a nő.

S csakugyan, valamint az édes anya egyforma ingbe és pólýába takargatja fejletlen állapotban levő csecsemő gyermekeit, mig néhány év mulva a nadrág és szoknya nyiltan elárulja a kettő közti különbséget; úgy a nemzetek vagy összes emberiség életében is.

Nem tudjuk, de nincs is szükségünk elszámolni azon sok különféle nemzetnél, mely már a világon élt, azon sok különféle öltözéknevet, melylyel az fejét, derekát, lábát stb. eltakarta, annyit azonban bizvást elmondhatunk, hogy a legrégebb indiai vagy egyiptomi emlékről vett rajz, ámbár a keleti népeknél a férfi-öltözék is hosszú volt, mégis oly világos határvonal-

kat tüntet föl a férfi és nő ruházatában, hogy az alakok neme felől kétségünk sem lehet.

Tagadhatatlan, hogy kerültek és kerülnek egyes természetellenes gondolkodású férfiak, kik mint hajdan Sardanapal asszír király, vagy Heliagabalus római császár, asszonyi ruhát öltenek magukra, vagy nők férfi ruhát, de az általános közérzet annyi századon és nemzeten keresztül mindenféle fonák gondolatok fölmerülése közepette is valamint a férfiak és nők működési köre, a gyazok ruházatára vonatkozólag is mindig föntartotta azon meggyőződést, hogy a férfiaké legyen az erő és szíriáság mind a ruhát, mind a tevékenységet illetőleg, a nőké pedig a gyöngédség.

Most pedig már a társadalom odáig fejlődött, honnét vizsgálódás nincs, hogy világosan meg vannak különböztetve a férfi és nő lábbeli-, meg a férfi és nő kalapkészítők.

De azon ruházat, mely már férfi és nő szerint megoszolva takarta a mezatlenséget szegény emberiséget, koránsem állapodhatott meg ebbeli minőségénél, hanem valamint az embernek hivatása vala, hogy a családi lét után nemzetté, azontul társadalommá legyen, épen úgy kelle a ruházatnak is módosulni, hogy az előbbi két eszme megtartásával egy harmadiknak is helye legyen rajta, vagyis az éghajlat- és nemzetiségnek.

Aki tudja, hogy az emberiség bölcsője Ázsia déli részeiben akár az állat, akár a növény-világot illetőleg mily gazdag színezetet és eleven tarkaságot fejt ki; aki előtt nem ismeretlen az egyszerű medve, farkas, veréb, varju, kakuk, azután a jegénye, nyír, tölgy és Európának nem sok czifrasággal ékeskedő egyéb állata vagy terménye, az legkevésbé fog megütödni azon, ha minden indus- vagy perzsa öltözék elszámálása helyett azt mondjuk, hogy Kelet népei mindig a tarkabarka, Európa nemzetei pedig az egyszínű ruházat eszméjének hódoltak. Már az ó-korban is Jákob patriárka fiának, Józsefnek igen szép tarka köntöst készítettett, míg a leeurópaiabb gondolkodású görögök sárga, zöld, vagy más egyéb, de mindig egyszínű ruhát kedveltek.

Ázsiának tarka és Európának egyszínű világrészi sajátosságát még bővebben kiegészíti ugyan előttünk Keletnek uszályos és a levegőken olvadozva lengő hosszú öltözéke, Európának pedig térdig érő vagy annál is rövidebb köntöse, mindazáltal a ruházatról még sokat nem tudnánk, ha azon aprólékos eltéréseket említetlenül hagynók, melyek a ruházatot világrészi jelleme mellett még nemzetiessé is teszik.

A chinaik és japánok kalapja, a perzsák fővege, a törökök és arabok turbánja, a magyarok kalpagja, az új görögök és szerbek vörös sípkája, a németeknek háromszögletű kalapja, mily elütőleg állnak egymás mellett, jóllehet mindegyik csak ugyanazon rendeltetést tölti be, hogy a főt takarja.

Hát még az a sokféle árnyalat, melyben a testnek többi tagját fedező kabát és nadrág előttünk megjelenik, nem tagadhatlan bizonyossága-e annak, hogy a nyelven kívül nincs a mi az emberiség életében oly nagy szerepet játszó nemzetiesség eszméjét világosabban kifejezze, mint a ruházat?

Midőn így azon éles válaszfalhoz jutottunk, mely az emberit nem egészletét nemzetiesség szerint megkülönböztetve állítja eléink, ne gondoljuk, hogy az embernek a ruházat körül kifejtett tevékenysége a tetőpontot érte el.

Mert amint a nemzeteket a gazdagság és szegénység, vagy a különféle társadalmi foglalkozások szerint megoszlott emberek alkotják, épen úgy a ruházatnak a férfi és nő éghajlat vagy nemzet szerint megkülönböztető sajátossága mellett a fej-

lettebb viszonyok közepette még az is kötelességévé változott, hogy a különféle társadalmi állásnak kimutatására szolgáljon.

E szerint tehát nem csak kivétel nélkül minden nemzetnél megismerhetjük a társadalomnak mindig a gazdagok és a szegények két főosztályára különzött egyéneit a ruházatról, amennyiben amazoknak testét finom, emezekét pedig durva szövet fődé; hanem a ruházatot tekintve még abban sem igen csalódunk, hogy ki a földművelő, iparos, kereskedő, napszámó, vagy más egyéb.

A társadalmi állásnak ruházat, vagy valami jel által való megkülönböztetésére ugyan már a régi keleti népek és egyiptomiaknál találunk, midőn p. o. Mózes törvénye szerint is a főpapnak vagy a levitáknak a többi izraelitától elütő ruházata volt, de a társadalmi állapotok minden ágazatának bőséges kifejlődése, valamint az evvel együtt járó ruházatbeli változottság is, mégis az újabbkori európai népeknek a vívmánya.

Mindenki előtt eléggé ismeretes azon különbség, mely létezik az egyházi és világi, katonai és polgári és e két osztályban ismét a fő- és al- vagy szerzetes papság ruházata, a különféle fegyvernemű katonaság, nemkülönben a tiszt és köztisztviselő öltönye, vagy a gőzhajó- és vasut-, pósta-, bányánál és más egyéb helyen hivataloskodó emberek egyenruhája közt; mert a művelt társadalomban az állapotoknak ruházat általi ezen világos megkülönböztetése épen oly szükséges, mint a művész esetje által lefestett arcon azon kellék, hogy ne csak az arc határvonala, hanem a szem, orr, száj és minden más árnyalat világosan fölismerhető legyen.

S itt, midőn a szemérmes elfödő ruházatot a család, nemzet és társadalom három fokán keresztül vezetve azt gondolkodunk, hogy annak legfőbb fejlődési fokára jutottunk, az újabbkori francia találmánya a divat áll meg szemünk elé, melynek zsarnoki önkénye alól kimenekülni csak kevés emelkedettebb embernek sikerül.

A divatnak francia eszméje szerint az igaz, hogy a ruházatról minden nemzetiséget vagy társadalmi rangot jelentő sajátosság eltűnik, s a németek, olaszok, magyarok vagy oroszok; s ismét miniszter, közönséges hivatalnok, tanár, vagy kereskedő közt nincs különbség, amennyiben mindnyáját egyforma szabású kabát és nadrág takarja, de fájdalom, hogy az egyenlőség ezen szép és valóban keresztény eszméjének ruházat általi kifejezéseért annak minden évben való megváltozásával kell lakolni.

Hiába! a nap alatt vajmi kevés van oly tisztán átlátszó dolog, melynek a hátrányos sajátosságokból összetömörült árnyéka ne legyen!

Ime, e rövid vázlat képezi a ruházatnak elméletét. A férfi és nő, nemzetiség és társadalmi állás szerint való különbség eszméje az, mit a fejlődő emberiség a ruházathoz, mint alaphoz ugyanannyi műveltségi fokozatot jelentő réteg gyanánt koronkint hozzáfűzött.

Meglehet, hogy több század múlva e különböztető sajátosságokat az ellenök működő divatnak sikerül lassankint elenyésztetni; de míg az emberinem a föltámadásnak minden salaktól megtisztító fölséges változásán át nem esik, mi egyszersmint a ruházatkodás korának lejárása leend, addig a ruházat is megtartja azon egyetlen ősjelentőségét, hogy a szemérmesség takarója legyen.

Váry Gellért.

HETI KRÓNIKA.

A képviselőház nem tartott a múlt hét óta nyilvános üléseket: annál többen ülésezik a pénzügyi és az adóbizottság. E két bizottság szorgalmasan tanácskozik s a napi lapok mindennap közölnek hosszas jelentéseket a tárgyalások menetéről, melyek e héten még aligha be fognak fejezteni. Az új adótörvények különösen élénk viták tárgyát képezik a bizottság üléseiben s a pénzügyminisztert nem egyszer szolítják sorompóba a törvényjavaslatai ellen intézett támadások. A múlt héten már azt híresztelték, hogy Ghyczy Kálmán látva, miszerént javaslatain oly lényeges változások tétetnek, melyek illuszióssá teszik az új adótörvények által elérti ohajtott eredményt, el volt határozva letenni tárczáját s csak minisztertársai kérelmére állott el ezen szándékától. A hír nem volt való.

Az adótörvények sehol sem kedvesek, s legkevésbé nálunk s még annál kevésbé Ghyczy új törvényjavaslatai. Egy képviselő figyelmeztette a minisztert a rossz benyomásra, melyet javaslatai mindenfelé előidéztek. Ghyczy vállvonítva és sohajtva felelt: »En öreg ember vagyok. Kellett valakinek lenni, aki valamennyinek gyűlöletét magára vegye.« — Ez a pénzügyminiszterek sorsa. De a pénzügyminiszterek nem üzhetnek érzelmi politikát. Egy római császár adót vetett a cloakákra. Fia szemére vetette, hogy hogyan teheti azt. A császár eléje tartotta a pénzt mondván: »Szagold, érzik-e rajta, hogy mily adóból jött be.« A pénzen persze nem érzik, mondaná erre a mai kor fia, de megérik erszényeinken.

Az adótörvények ellen az országgyűlési szélsőbal egy nagy népgyűlést akart inszenizálni a »Hungaria«-ban s nagy szavakkal hitta egybe az elvtársakat, kik azonban bizony oly csekély számmal jelentek meg, hogy a gyűlést megtartani nem lehetett. A »Hungaria« udvartermében mintegy harmincz ember volt együtt, s első sorban mindjárt maga az egybehívó elnök is hiányzott. Elhasztották tehát a gyűlés megtartását, Csiky indítványa folytán, akkorra, majd ha az idők és viszonyok kedvezőbbek lesznek, tudnillik, majd ha nem lesz eső. — miután esőben csak azok mehetnek gyűlésbe, kiknek esernyőjük van. **xyz.**

RÖVID HIREK.

— Ő Felségeik, a király és a királyné a kladrubbi vadászatokról már hazajöttek. Ezen alkalommal Prágában is tettek rövid pár órai látogatást. A vadászatokban számos főúr és több főrangú hölgy vett részt. A vadászati multságokat megzavarta Károly Ferdinand főherceg betegsége, mely oly komoly fordulatot vett, hogy a múlt héten az utolsó szentségekkel el kellett látni a beteget. Pénteken ő Felsége a király meglátogatta Seelovitzban a főherceget, kinek egyébaránt betegsége némileg enyhült. — A királyi pár múlt pénteken érkezett haza; ő Felsége a király az nap délután Bécsbe, a felséges király-asszony pedig Gödöllőre.

— A királyné ő Felsége a múlt hetekben megtekintette a híres és művészeti kincsekben gazdag főthi templomot.

— Rudolf trónörökös főherceg ő fensége a történelmi és földrajzi tudományokból a király ő Felsége jelenlétében kitűnően tette le a vizsgálatot s ő Felsége legmagasb elismerését nyilvánította a tanusított előmenetel felett. A két tanár dr. Zeisberg és Grün Dénes, érdemeik jutalmazásául a vas-korona rend középkeresztjét kapták.

— Mária Valeria főhercegnőről Koller tanár, híres fényképész, ki jelenleg a Borsos-czégnek társa, egy pompás fényképalbumot készít ő Felsége számára. A főhercegnőt husznál több állásban és környezetben vette le. Midőn evégett Gödöllőn megjelent, a királyné azt mondta neki: »Kérem önt, ne a főhercegnőt, de a gyermeket vegye le.«

— Legfelsőbb adomány. Ő Felsége a király a rádi r. kath. községnek iskolaépítésre magánpénztárából 200 forintot adományozott.

— A Szent-László-Társulat szerdán, f. hó 18-kán tartotta közgyűlését. A gyűlés napja s lapunk megjelenési ideje oly közel estek egymáshoz, hogy a jelen számban már nem közölhetjük a közgyűlés részleteiről szóló jelentést, melyet ennél fogva kénytelenek vagyunk a legközelebbi számba fentartani.

— Danko József esztergami kanonok ur egy nagy üvegfestményt rendelt meg Geiling Károly bécsi művésznél a pozsonyi székesegyház számára. A kép Pietát fogja ábrázolni, bibliai alakoktól körveve. Rajzát Jobst Károly készítette.

— A budavári Mátyás-templom újítási munkáit tényleg megkezdték s ha az építkezésre szükséges összegek évenként rendszeresen utalványoztatni fognak, a helyreállítás tiz-tizenegy év alatt remélhetőleg be lesz fejezve. A templom elkészülése eszerént épen azon időre esnék, mely kétszázados évfordulója lesz Budavár visszavételének a törököktől. A templom eredeti építési modora és alakja vissza fog állittatni.

— A józseffalvi, bukovinai, magyarok kérésére szótartó intézék Magyarország fiaihoz, esedezve segélyért templomok és iskolák építési költségeire. Egyesek s a Sz.-László-Társulat is már adakoztak e czélra, de a begyűlt összeg nem elégséges a czél elérésére. Nyissa meg a legszegényebb is szívét s adjon amit adhat szegényességéből a bukovinai józseffalvi r. kath. magyar község temploma és iskolája építésére. Mi nem kötjük időhöz a gyűjtést, lapunk útján bárki adakozhat bármikor s mi elküldjük rendeltetése helyére. Ime bukovinai magyar testvéreink folyamodása: »Az ősi magyar hazától távol elhagyatva, idegenek közé bekelve, közel harmincezer tiszta székelymagyar él Bukovina idegen földén: Istenségit, Hadikfalva, Andrásfalva, Józseffalva és Fogadjisten községekben. Ez öt falu közt a biztos elveszésnek egy sincs annyira kitéve, mint Józseffalva község, mely a többi négy magyar falutól hat mértföldnyire elszakítva, magában áll a moldvai határon, körszél körül idegenekkel. Az ezer lélekből álló magyar községnek nincs sem temploma, sem iskolája a templom építését a begyűlt csekély könyöradományokból megkezdtük, de a segély elfogyott s a munka abbamaradt. Ezer magyar főnmaradása, bármily messze essék is az anyahontól, nem lehet közönyös, azért a legnagyobb bizalommal fordul alulírott község az édes anyahonhoz, kérve, hogy elszakadt testvéreinek nyújtson segélyt, ne vonja meg tőlök gyámolát. Ha a magyar nem segít a magyaron, akkor már senkitől sem lehet remélnünk. Nem csekély a veszély, mely bennünket környez; minden oldalról oláhok és ruszok vesznek körül, s ha valahol, úgy itt a távol Keleten egyedül csak a templom és az iskola óvhatnak meg a pusztulástól addig is, amíg talán a nemzet nagylelkűsége szegény testvérei betelepítéséről gondoskodik. A jelen szomorú körülmények közt, midőn az elnemzetlenedés annyira fenyeget, a helyzet parancsolja, hogy oda forduljunk, a honnan egyedül várhatunk segélyt: a magyar nemzethez, a magyar honfiakhoz, kérve, könyörögve, hogy filléreikkel bukovinai magyar testvéreik főnmaradását biztosítsák.«

Folytatás a mellékleten.

— Zubovics Fedor honvédhadnagy azon fogadását, hogy lóháton 14 nap alatt Bécsből Párisba utazik, megnyerte. Két órával előbb ért oda mint a kitűzött határidő. A pályabírákon kívül számos ausztriai és magyar s nagy néptömeg várta őt, s midőn megérkezett, éljenekkel fogadták. Sem ő, sem lova nem volt fáradt, dacára annak, hogy mielőtt Párisba ért, lova egész éjjel ügetett. Ezen lovaglás eredményére nézve London és Bécs között összesen három millió frankig történtek fogadások. Zubovicsot Párisban a legnagyobb kitüntetésekkel fogadták. Lováért 10,000 frankot ígérték.

— Az új városígrét alakítására a munkálatok már megkezdődtek. A többi közt hozzá fogtak az új tó medrének ásásához is, s azt mondják, hogy ennek bőven lesz vize, nem úgy, mint a régi tónak, mert már eddig is gazdag vizerekre akadtak.

A képzőművészeti társulat legközelebb Kolozsváron fog rendezni kiállítást.

— Győrben, Vargyas Endre tanfelügyelő indítványára »Krajczáros egyesület« alakult, mely feladatul tűzte a szegény gyermekeknek iskolakönyvekkel való ellátását.

— A Trappista-telep, mely Traunik és Ó-Gradiska között a török-magyar határon fekszik, a török földön háborítlanul végzi magasztos feladatát. E virágzó telep terjeszti a jó munkát, ipart, okszerű gazdaságot és főleg a keresztény szellemet. A 28 tagból álló zárda főnöke, Ferencz testvér jelenleg Budapesten van.

— A nemzeti muzeumnak mult hónapban 15,087 látogatója volt; e szám a különböző osztályok között ekképen oszlik fel: könyvtár 588, régiségvár 4,442, képtár 4,876, természeti és néprajzi tár 5,181.

— A cetini vár, hol a horvátok 1526-ban I. Ferdinándot örökös királlyal választották meg, f. hó 3-kán újra került s Kukuljevičs Iván vette meg, hogy megóvja az enyészettől.

— Nyolcz népkonyhát fognak Budapesten fölláttani, melyek vezetése a fővárosi jótékony nőegyletekre lesz bízva. E népkonyhák már e hó végével életbe lépnek s feladatuk lesz a szegény népnek olcsón adni ételt. Egy adag leves, hus, főzelék és kenyér ára 10 kr lesz. A felügyelő bizottság azonban a körülményekhez képest az árt fölemelheti vagy lejjebb szállíthatja.

— Halálozások. B. Pongrácz Anzelm 37 éves korában. — B. Wangenheimné, született Becski Celesta. — Bene János volt negyvennyolcadiki honvédnagy s Eger város számvevője. — Pöltenberg Paula szül. Krakovszka asszony, Pöltenberg Ernő, volt honvédtábornok özvegye hosszabb szenvedés után f. hó 13-án 53 éves korában. — Csery Árpád komáromi ügyvéd f. hó 12-ikén tüdősorvadásban, 32 éves korában. — Jurányi Sámuelné szül. Dióssy Karolina asszony, élte 68. évében.

— Jassyban egy új román lap indult meg »Cugetulu tierei« (az ország gondolata) cím alatt s a szerkesztő mindjárt ez első számban azon gondolatának ad kifejezést, hogy jó lenne Bukovinát Ausztriától, s a mehádiai kerületet egész Orsováig Magyarországtól elszakítani s Romániához csatolni. Bizony ez nagyon bolond »cugetulu« s úgy látszik, hogy ezen annexióra nem ártana ama annexiószomjas szerkesztőnek, ha a lipótmezei tébolyda annectálná őt, ott azután megzavarodott cugetuluját talán újra rendbe fognák hozni. — Cornelius Péter jeles zenirő Münchenben meghalt. Cornelius magyarul is tudott és szorgalmasan olvasta költőinket, különösen pedig Petőfit. — Pompejiben legközelebb egy falfestvényt talál-

tak, mely oly friss és oly élénk, mintha csak nemrég festették volna. A kép Orpheust ábrázolja lanttal kezében a meghódolt állatoktól környezve. — Párisban Ujfalvi tanár egy nyelvészeti és néprajzi folyóiratot indit meg francia nyelven, mely hazánkkal is fog bővebben foglalkozni. — Szentpéterváron állítólag messzeágazó összeesküvést fedeztek föl, melynek célja volt Kis-Oroszországot függetlenné tenni, Oroszország többi részéből pedig köztársaságokat alakítani. Az összeesküvés részesei többnyire ifjak. — Az ifju Norfolk herceg szerzetessé lesz; fényes címét és roppant vagyonát kiskoru öcsésére hagyja. Egy nővére már évek óta apáca. — Nena Sahibot nem fogták el. Ezt jelentik legújában az angol lapok.

— Kaiser Frigyes, egyike a legnépszerűbb ausztriai német színműroknak, 60 éves korában meghalt Bécsben. Összesen százhusz szindarabot írt. Özvegyének a bécsi »Concordia« írói egyesület 120 forint évdíjt szavazott meg. — Bécs szegényei számára ő Felsője 4000 forintot adományozott. — A sarkvidéki expedítio tagjai számára begyűlt tiszteletajándék összege 35,679 frt, melyet a bizottság akként osztott föl, hogy Weyprecht, Payer és Kepes egyenkint ötezer, Orel és Brosch egyenkint háromezer, Kriesch örökösei kétezer, az altisztek 1400—700, tizenegy matróz pedig egyenkint 500 forintot kap. — A stebniki sóbányában a mult héten nagy tűz támadt; hat sóraktár égett el. A kár roppant összegre megy.

Társulati Értesítő.

A Szent-István-Társulat.

E hó 12-én tartá fenn czimzett irodalmi intézetünk gr. Cziráky János elnöklete alatt választmányi ülését, melyben Tarkányi Béla apát-kanonok alelnöki előterjesztését huszonöt új tag bejelentésével nyitotta meg, kik a mult havi ülés óta léptek a társulat kebelébe; névszerént alapító-tagga lett Crettier Ferencz érdem. esperes-pléb. Budapesten, azon kikötéssel, hogy az alapítványa után járó könyvilletmény halála bekövetkeztével egykori kedves hivei, a nyerges-ujfalusiak iskolájának adassék. Rendes tagokká lettek: Leber József főerd. Bátor-Keszten, Leimeter János kápl. Ebeden, Vázsonyi József kápl. Muzslán, Kaszab Sándor szt.-ferenczi áldozár Gyöngyösön, Farkas Ede majsai tanító, Seidl Antal vácz-egyh. m. áldozár, Plavy Antal vácz papnöveldei tanfelügyelő, ifj. Weninger Mátyás, Lonovics Sándor főgymnasiumi tanulók, Puchovszky István közp. növ. pap Budapesten, Kapuy Elek győri növ. pap, Kubányi Alajos tajovai pléb., Viczmándy Tamás tanuló, Bányász János tanító, Gazdik Károly, Véner Pál rozsnyói növ. papok, Murányi József kántortanító Ballán, Oláh József községi bíró Ballán, Huszár István, Orliczky Ferencz, Bély Ferencz, Bakics János, Orel Károly esztergami növ. papok, Petrovics Gyula egri növ. pap. Ez új tagoknak a társulati könyvilletmény szabályszerűen megküldetni rendeltetett.

Alelnök továbbá indítványozá, hogy amit a társulat magasztos hivatásánál fogva keletkezése óta mindenkor teljes készséggel megtett, a moldvai magyaroknak most is juttasson ajándékkönyveket: hazafias lelkesedéssel rendelé a választmány most is teljesíteni az alelnöki indítványt, hogy rokonszenvét elszórt testvéreink iránt ez alkalommal is kitüntesse.

Gr. Győry Terézia előterjesztése folytán hasonlóképen ajándékkönyvek rendeltettek adatni a budai irgalmas nénék

intézetének, továbbá a beérkezett folyamodványokra a kistráthi és a nagymenyéri kath. elemi iskolák szegény tanulóinak.

A nagyméltóságú magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a méterrendszerre vonatkozó táblákat és könyveket mutatóvanyul megküldvén a társulatnak, ezek terjesztésére a már júniusban kelt határozat folytán az ügynökség utasított.

Eliássy Ferencz czimz. kanonok és rácz-militiesi volt plébános 40 forintnyi hagyományval emlékeztet meg a társulatról, ez kegyeletes tudomásul vétetett.

A pénztárnoki előterjesztés most is örvendezettő adatokat szolgáltatott a társulat rendezett állapotáról, mit a számok legfényesebben igazolnak; ezek szerint a társulat bevétele újév-től kezdve a jelen ülés napjáig 58,455 frt 89 kr, kiadása 58,274 frt 90 kr, pénztári maradvány 180 frt 99 kr. Szintoly örvendetesek voltak az ügynökség adatai, melyek szerint f. évi october hóban eladatott 84,430 példány könyv s 2548 példány szent kép, ezekért készpénzbevétel 9847 frt 23kr.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Röder Alajos kanonok és Bernolák Károly kir. táblai bíró választmányi tagok kértvén föl. az ülés befejeztetett.

Szent-István-Társulat.

Kimutatás

a Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.	
Mészáros Bálint rozsnói püspöki titkár . . .	143 30
B. Geramb Ferencz esperes, bocskói plébános . . .	19 —
Körmendy József alsó-lendvai káplány . . .	68 30
lfj. Molnár Gábor félegyházi tanító . . .	8 15
Stallenberg József esperes, paksi plébános . . .	50 40
Lentz Simon érsekújvári káplány . . .	34 90
Verbjár Pál rozsnói theologiai tanár . . .	110 90

A főtiszt. papság figyelmébe ajánljuk a következő imakönyvet:

SZENT ÖSVÉNY

keresztény erényes életre,

írta Miklosovich Alajos, 412 lap, bőrkötés aranszegélyvel, ára 1 frt.

Minden, bárki által és bárhol hirdetett kathol. iskola-könyvek, vagy más tudományos munkák kiadó-hivatalunk által is megszerezhetők.

Hirdetések.

FOGL D. és TÁRSA

vászon- és fehérnemű-gyára Budapesten

ajánlja gazdagon felszerelt raktárát mindennemű férfi-, női- és gyermek-fehérneműekből, valamint rumburgi, hollandi, creas s fonalgolyócsait, asztalkendők, törülközők, asztal- és ággyterítők, len- és gyapotkelméit, zsinór- és piquet-barket, chiffon, zsebkendők, férfi- és női harisnyáit

bámulatos olcsó áron.

ÁR JEGYZÉK:

- Férfiingek (csakis valódi rumburgi vászonból) 1.50, 2 forintig, ráncozott mellet 2.50, 3.50, 5.—, legfinomabb 6 frt. (chiffonból) 1.50, 2.—, legfinomabb 2.50.
 * harántos mellet 2.80, 3.—.
 * himzett mellet 3.50, 6.—.
 Színes férfi cretton-ingek, legújabb divatuk. 1.50, 1.80, 2.50.
 Oxford- vagy sephir-ingek 2.50, 3.50, 4.—.
 Férfi lábravalók, (valódi vászon, magyar vagy német szabás.) 1.20, 1.50, 1.80, 2.50.
 Női ingek (vászon és chiffon) 1.20—4.50 legfinomabb himzett.
 Corsettek, simák, himzettek, vagy széllel 1.50, 3—4—5—6 frt.
 Női szoknyák uszálylyal, felszálylyal, simák, díszítettek és himzettek, (valódi francia chiffon) 2—4—5—6—7 frt.
 Női barket, piquet és zsinórbarket szoknyák 2.50, 3—4 frt.
 Női nadrágok mindennemű vászon- vagy chiffonból 1.20, 1.50, 2—, 2—50, 3.—.
 Rövid, térdig erő harisnyák, egy tuczat 3.50—12 frt.
 Valódi vászon zsebkendők, fél tuczat 3.50—12 frt.
 Battiszt zsebkendők (valódi vászon), fél tuczat 1.20, 4—5 frt.
 Férfiharisnyák tuczatja 3.50, 4.—, 4.50.
 Férfigallérok, kézelők, nyakkendők, legújabb divat szerint, mindig készletben és dús választékban találhatók.

Vidéki megrendelések — postán, vasúti, gőzhajói szétküldéssel pontosan és gyorsan teljesítettek, a megrendelési ár beküldése vagy utánvétele mellett. (Férfiingek megrendelésénél a nyakbőség beküldését kérjük.) Meg nem felelő árú visszacsérletnek.

Tisztelettel

Fogl D. és társa fehérnemű-gyárasok
 Budapest, kishid-utca 5-dik szám, váczai-utca sarkán
 a vastuskóhoz. (12—6)

Magyarhonban

legbővebben felszerelt gyári-raktár

Misemondó ruhák

és egyházi-szerekkel

római katolikus és görög ritisban.

Misemondó-ruhák,

Dalmatikák, pluviálék,

albák, rochette,

zászlók, lobogók stb.

Monstranzok, kelyhek,

ciboriumok, füstölők,

lámpák, gyertyatartók,

tüzaranyozott, chimaeztüst-

és próba-ezüstből.

PONTIFICÁLÓ ESZKÖZÖK

leggazdagabb kiserelésig.

OBERBAUER ALAJOS,

váczai-utca 15. szám, Budapesten.

(27—35.)

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 11-dik szám.) — Felelős szerkesztő **Ágoston Antal.**

Budapest, 1874. Nyomatott az »Athenaenm« nyomdájában (Barátoktere Athenaenm-épület.)